SOCIETATEA NUMISMATICĂ ROMÂNĂ LA UN SECOL DE LA ÎNFIINȚARE

CONSTANTIN PREDA

Era la început de veac XX. Cultura și știința în România prinseseră aripi de zbor stabile și de perspectivă, precizându-se domeniile și principiile de activitate. Se trecea acum la culegerea primelor roade ale frământatului și cu rol de pionierat secol al XIX-lea, când reprezentanți de frunte ai renașterii românești se dăruiau, cu întreaga lor ființă, intereselor naționale. Unirea Principatelor și marile reforme ale lui Alexandru Ioan Cuza au deschis larg porțile afirmării învățământului, științei și culturii în România. Publicații și societăți de tot felul luau ființă, croindu-și drum spre mintea și inima românilor.

În acest context de efervescență spirituală, o nouă știință specială se înfiripa în peisajul intelectual românesc. Informațiile lui C. Bolliac din „Trompeta Carpaților", referitoare la unele descoperiri monetare, dar mai ales lucrările lui D.A. Sturdza și primele studii de specialitate ale lui M.C. Sutzu, precum și alcătuirea unor colecții monetare aveau să se constituie ca temelie a științei numismatice din România. Începutul secolului al XX-lea va marca pentru numismatica din țara noastră un moment de o reală însemnătate. Pe data de 28 decembrie 1903, la inițiativa unui grup de entuziaști și pasionați ai acestei discipline, lua ființă Societatea Numismatică Română. Adunarea Generală, în ședința sa inaugurală, a votat Statutele Societății și a ales Comitetul de conducere în următoarea alcătuire: D.A. Sturdza, președinte de onoare; M.C. Sutzu, președinte activ; Gr. Tocilescu, vicepreședinte; Al. Cantacuzino, secretar; lt. col. G. Iordăchescu, casier contabil; dr. G. Severeanu, subsecretar și D. Panku, C. Alessandrescu, Carol Storck și E.D. Mirea, membri. O dată cu adoptarea Statutelor se fixa și țelul principal al Societății, care își propunea „să dezvolte știința și arta numismatică" în România. Acum, la un secol de la înființarea Societății, se poate afirma că acest scop nobil, izvorât din pasiune și sentimente de înaltă ținută morală și dragoste de progres, a fost atins în deplinătatea sa, răspunzând astfel năzuințelor ctitorilor acestei remarcabile inițiative.

Condusă, în calitate de președinți, de M.C. Sutzu (1903–1933), C. Moisil (1933–1958), Emil Condurachi (1958–1983) și de subsemnatul din 1983, Societatea Numismatică Română va cunoaște, sub toate aspectele, științific, cultural, organizatoric, un permanent și real progres. În 1916 este recunoscută de Parlament ca persoană morală și juridică. Pe măsură ce va înregistra progrese, remarcate

BSNR, XCII–XCVII, 1998–2003, p. 9–17

în activitatea sa, Societatea îşi va înnobila rândurile sale cu personalităţi de vârf ale vieţii politice şi cultural-ştiinţifice din ţară şi din străinătate. Astfel, la scurt timp de la înfiinţare, se înscriu în Societate, ca membri activi, dr. C. Angelescu, dr. C. Istrati, M. Seulescu, episcopul R. Netzhammer etc., iar ca membri de onoare Spiru Haret, I.C. Brătianu, I. Bianu, Al. Lapedatu, D. Onciul, G. Murnu, N. Iorga, V. Pârvan şi guvernatorii Băncii Naţionale a României – I.C. Bibicescu şi M. Oromolu. În rândul aceloraşi membri de onoare aveau să figureze şi cei mai de seamă reprezentanţi ai ştiinţei numismatice europene, şi anume E. Babelon şi A. Blanchet (Franţa), B. Pick şi K. Regling (Germania), W. Kubitscheck (Austria), I.M. Svoronos (Grecia), N. Muşmov (Bulgaria) etc. Regele Ferdinand I, Regina Maria şi Regele Carol al II-lea au primit titlul de preşedinţi de onoare.

Unul dintre scopurile pe care şi le propunea Societatea încă de la înfiinţare şi care va constitui permanent una din trăsăturile principale ale acesteia a fost acela de a reuni într-un singur corp de specialitate atât profesioniştii, cât şi colecţionarii şi în general pe toţi cei care sunt pasionaţi de numismatică. Această caracteristică se va păstra şi se va consolida în permanenţă, dovedindu-se a fi în interesul progresului cercetării numismatice. În prezent, Societatea cuprinde pe toţi specialiştii din ţară, cărora li se adaugă un extrem de mare număr de iubitori de numismatică, de profesii şi vârste foarte diferite, printre care se află profesori, economişti, militari, medici, funcţionari, studenţi, elevi etc. În rândul membrilor de onoare figurează cei mai de seamă numismaţi din străinătate şi reprezentanţi de marcă ai ştiinţei şi culturii româneşti actuale. Societatea dispune în prezent de peste o mie de membri, care îşi desfăşoară activitatea în cadrul a 24 de Secţii (Filiale), înfiinţate în ultima jumătate de veac în principalele centre orăşeneşti din ţară.

Concepută astfel structural, Societatea va înregistra în activitatea sa rezultate ce aveau să contribuie în mod substanţial la promovarea ştiinţei numismatice româneşti. Prin permanentul contact dintre specialişti şi colecţionari s-au putut valorifica ştiinţific importante descoperiri şi tipuri monetare inedite sau insuficient cunoscute. Totodată, unii dintre pasionaţii acestui domeniu special de cercetare au reuşit să devină autori ai unor lucrări, studii şi note şi să fie prezenţi cu comunicări la toate manifestările cu caracter numismatic interne şi, uneori, chiar şi la cele externe.

Desigur, scopul esenţial al Societăţii, menţionat în acelaşi statut, a fost permanent acela de dezvoltare pe toate planurile a întregii activităţi de cercetare a numismaticii din România şi de a o ridica la nivelul celei internaţionale. Începuturile fuseseră deja făcute încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea, de către D.A. Sturdza, prin publicarea, la Viena, în 1874, a lucrării *Übersicht der Münzen und Medaillen, des Fürstenthums Rumänien, Moldau und Walachei* şi a primei bibliografii a numismaticii din România. În aceeaşi perioadă, M.C. Sutzu şi-a orientat preocupările în direcţia unor studii de metrologie antică greco-romană şi de numismatică a oraşelor greceşti de pe coasta dobrogeană a Mării Negre. Deşi Transilvania şi Banatul, în acea vreme, se găseau încă sub dominaţia austro-ungară, studiul monedei, prilejuit de o serie de descoperiri valoroase, va stârni interesul multor oameni de cultură şi ştiinţă. Nume ca I. Berkeszi, B. Milleker, C. Gooss, G. Téglas, Ö. Gohl, E.A. Bielz, M. Pap de Szatmary, D. Leszay, A. Resch, A. Cserni etc. sunt bine cunoscute prin publicarea unor foarte utile repertorii, cronici, note şi alcătuirea de colecţii numismatice. În aceeaşi vreme, Emil Fischer publica, în 1901, o însemnată lucrare dedicată monedelor medievale din Moldova, cu titlul *Beitrag zur Münzkunde des Fürstenthums Moldau.*

Toate aceste începuturi, de la cumpăna de veacuri, la care se adaugă înfiinţarea Societăţii Numismatice Române şi, în 1904, a Buletinului Societăţii Numismatice Române, au reprezentat o bază solidă care va deschide, în tot cursul secolului al XX-lea, drumuri pe care numismatica din România va cunoaşte o permanentă şi remarcabilă creştere, reuşind să se situeze, sub toate aspectele, la nivelul atins de cercetarea internaţională din acest domeniu. Rezultatele obţinute de-a lungul unui întreg secol au contribuit nu numai la definirea numismaticii din ţara noastră ca ştiinţă de sine stătătoare şi un nesecat izvor al istoriei, ci şi la cunoaşterea şi rezolvarea unor probleme de bază ale istoriei noastre naţionale, precum şi la îmbogăţirea patrimoniului cultural naţional cu un fond monetar de o inestimabilă valoare.

Cel care se va impune, prin bogata şi variata sa activitate, ca cel dintâi mare numismat român, imprimând investigaţiilor acestei ramuri de cercetare un caracter strict ştiinţific, naţional şi internaţional, a fost Constantin Moisil. Înzestrat cu vaste cunoştinţe şi pasiune nemărginită, un enciclopedist al zilelor sale, C. Moisil a abordat în numeroasele sale studii, note şi informaţii, publicate în paginile celor două reviste pe care le conducea, ca redactor responsabil (Buletinul Societăţii Numismatice Române şi Cronica Numismatică şi Arheologică), un adevărat evantai tematic. Subiectele tratate privesc numismatica greco-romană, cea geto-dacică, medievală şi modernă românească, metrologia antică, medalistica, sigilografia, heraldica, sfragistica etc. O bună parte din studiile sale a însemnat o primă deschidere de drumuri. Altele, printre care cele referitoare la monedele geto-dacilor şi la cele medievale româneşti, constituie şi astăzi puncte de plecare şi de referinţă în cercetarea acestor două mari şi importante capitole ale numismaticii. C. Moisil a reuşit să adune în jurul său colecţionari şi oameni de ştiinţă şi cultură de diferite profesii, I. Andrieşescu, G. Severeanu, Ilie Ţabrea, W. Knechtel, Leon Ruzicka, R. Netzhammer, C. Urziceanu, Şt. Tănăsescu, C. Orghidan, E. Becker, Şt. Capşa, C. Secăşanu, Oct. Luchian, G. Buzdugan, Emil Condurachi, V. Canarache, O. Apostol şi mulţi alţii. Cu o astfel de echipă de entuziaşti, marele numismat a întărit rândurile membrilor Societăţii Numismatice Române, a întreţinut permanent paginile celor două reviste, a organizat cele cinci congrese de numismatică în anii 1933–1937 şi a integrat numismatica românească în cea internaţională, numele celor mai de seamă specialişti străini din acea vreme regăsindu-se printre colaboratorii revistelor şi ai diferitelor activităţi ale Societăţii.

Un al doilea reprezentant de seamă al ştiinţei numismatice din România, care-şi va înscrie numele alături de cel al lui C. Moisil, a fost Bucur Mitrea. Reprezentant al generaţiei antebelice, B. Mitrea a introdus cercetarea modernă şi a întemeiat o şcoală în numismatica din România, contribuind direct la formarea noii generaţii de specialişti români. Este autorul primei lucrări cu caracter de sinteză cu privire la circulaţia monetară din Dacia preromană (sugestiv intitulată *Penetrazione commerciale e circolazione monetaria nella Dacia prima della conquista*, 1945), unde sunt puse în valoare, pentru întâia dată, pe bază de informaţii risipite într-un mare şi variat număr de publicaţii, toate descoperirile de monede antice, pe categorii şi în ordine cronologică. O astfel de sinteză a stat şi va sta la baza tuturor lucrărilor de acest gen în viitor. O contribuţie de un deosebit interes este reprezentată de *Cronica descoperirilor monetare din România*, publicată în revistele SCIV(A) şi mai ales în Dacia. La acestea se adaugă studiile sale cu privire

la monedele romane republicane şi imperiale din Dacia, precum şi cele referitoare la primele emisiuni ale oraşului Histria.

Printre cei care au contribuit la progresul cercetării numismatice din ţara noastră, din aceeaşi generaţie cu B. Mitrea, a fost renumitul istoric, arheolog şi dascăl Emil Condurachi. El s-a impus, în afara studiilor de istorie şi arheologie clasică greco-romană, nu numai ca preşedinte al Societăţii Numismatice şi redactor al revistelor Buletinul Societăţii Numismatice Române şi Studii şi Cercetări de Numismatică (1958–1983), ci şi printr-o serie de articole de numismatică antică, bizantină şi medievală. Tematica abordată vizează de fiecare dată probleme de numismatică şi istorie din teritoriile de la Dunărea de Jos şi din Balcani, cu un accent pus pe relaţiile de schimb şi economice şi pe probleme de circulaţie şi artă monetară.

În anii postbelici avea să se formeze o nouă generaţie de numismaţi, care va duce mai departe, pe multiple planuri, opera înaintaşilor lor. Nume precum C. Preda, E. Chirilă, Iudita Winkler, Gh. Poenaru Bordea, V. Mihăilescu-Bîrliba, Oct. Iliescu, R. Ocheşeanu, Al. Săşianu, Fr. Pap, E. Nicolae, Gh. Popilian, D. Protase, Dana Bălănescu, Gh. Mănucu-Adameşteanu, A. Smaranda, V. Butnaru, G. Custurea, R. Ardevan, E. Oberländer-Târnoveanu, Ana Maria Velter, Carmen Petolescu, Viorica Suciu, Viorica Pavel, Oltea Dudău, I. Dogaru, I. Donoiu, V. Ciofu, Cr. Gheorghe şi mai tinerii E. Petac, A. Popescu, Cr. Găzdac, A. Vâlcu, M. Dima, Nicoleta Demian, Mihaela Iacob, G. Talmaţchi etc. sunt bine cunoscute prin numeroasele şi extrem de valoroasele monografii, sinteze, studii şi note, deopotrivă în ţară şi străinătate. Întreaga problematică a tuturor acestor contribuţii, multe dintre acestea de valoare deosebită şi interes major, se va regăsi în primele două numere postbelice ale Buletinului Societăţii (1974 şi 1975) şi în rapoartele de la Congresele Internaţionale de Numismatică de la Berna, Londra, Bruxelles şi Berlin *(A Survey of Numismatic Research)* şi în cele ce urmează, într-o prezentare cu totul sumară şi generală, pentru fiecare capitol în parte, de unde să rezulte principalele progrese realizate de cercetarea numismatică din România.

Activitatea monetară a oraşelor greceşti vest-pontice a constituit o preocupare principală a celor doi mari numismaţi germani, B. Pick şi K. Regling. În cele două cunoscute monografii, *Die antiken Münzen Nord-Griechenlands. Dacien und Moesien*, 1898 şi 1910, au fost întocmite şi cataloagele pentru emisiunile oraşelor Histria, Callatis şi Tomis. Deşi nu dispunem încă de noi lucrări de acest gen, au fost publicate numeroase studii şi note care au darul de a ne oferi o imagine mult mai completă asupra cronologiei, seriilor de emisiuni şi circulaţiei monedelor celor trei colonii greceşti dobrogene. Contribuţii majore s-au adus mai ales în monetăria Histriei. Printre altele, s-a stabilit că Histria a folosit ca mijloc de schimb, în secolul al VI-lea şi începutul secolului al V-lea a.Chr., deci înainte de baterea de monede proprii, acele obiecte-monedă, cunoscute sub numele de „vârfuri de săgeţi". Un număr însemnat de asemenea mijloace de schimb premonetare s-a descoperit pe piaţa oraşului şi, sub formă de tezaure, în teritoriul rural al acestuia, precum şi în centrele greceşti de la Niconium (Roxolani) şi Tomis. De asemenea, ştim în prezent că monedele de bronz cu roata sunt primele emisiuni histriene din metal comun şi că cele dintâi monede de argint, cunoscutele didrahme, au fost bătute aproximativ după primul sfert al secolului al V-lea a.Chr. S-a conturat totodată şi aria de circulaţie a acestor monede, cu noi tezaure (Argamum – Dobrogea, Scărişoara, Borăneşti – Muntenia, Căbeşti – Moldova, Doroţkoe – Basarabia, Todorovo – Bulgaria) şi piese izolate,

aceasta cuprinzând întreg teritoriul dobrogean, Câmpia Dunării până la vărsarea Oltului, sudul Moldovei şi al Basarabiei, litoralul de nord al Mării Negre până în zona Olbiei şi spre sud până dincolo de Balcani. Se poate astfel aprecia că emisiunile de argint ale Histriei au cunoscut în secolele V–IV a.Chr. o arie vastă de răspândire, rar întâlnită la principalele colonii greceşti.

De o atenţie similară se bucură şi circulaţia monedelor regilor macedoneni Filip al II-lea şi Alexandru cel Mare şi a urmaşilor acestora la conducerea regatelor elenistice. Studierea şi publicarea tezaurelor cu stateri de la Mărăşeşti, Dăeni, Gâldău şi Lărguţa, a celor cu tetradrahme de la Bătăşani, Scărişoara şi Borăneşti, precum şi a depozitelor cu emisiuni de bronz de la Pelinu (Dobrogea) şi Prajba de Pădure (Oltenia), la care se pot adăuga şi descoperirile izolate (Histria) sau piesele aflate împreună cu monede geto-dacice, vin să demonstreze forţa de pătrundere şi de circulaţie a acestora în zona Dunării de Jos, importanţa şi consecinţele pe care un asemenea proces l-a avut pentru societatea geto-dacică în secolele IV–III a.Chr. Frecvenţa şi varietatea descoperirilor sunt indicii ale atragerii accentuate a regiunilor extracarpatice ale Daciei în sfera acţiunilor şi influenţelor economice şi politice ale lumii greco-macedonene şi elenistice.

Dezvoltarea pe toate planurile a societăţii geto-dacice şi impulsurile venite dinspre coloniile greceşti, Macedonia, statele elenistice şi celţii din est au determinat apariţia în Dacia a unei bogate şi extrem de interesante monetării locale. Cunoaşterea parţială sau incompletă a unor descoperiri mai vechi şi sporirea simţitoare a numărului acestora în ultima jumătate a secolului al XX-lea a prilejuit publicarea unor lucrări de sinteză şi studii speciale privind mai ales caracterul, cronologia şi circulaţia monedelor geto-dacice. Printre cele mai reprezentative tezaure aparţinând acestui capitol al numismaticii antice se numără: Vârteju–Bucureşti, Crevedia, Rasa, Scărişoara, Borăneşti, Adânca (Muntenia), Dumbrăveni, Vovrieşti, Huşi (Moldova), Jiblea, Bugiuleşti, Dobreşti (Oltenia), Şilindia, Crişeni-Berchieş (Transilvania) etc.

Pe baza determinării, clasificării şi a cunoaşterii ariei de răspândire a diferitelor tipuri monetare s-au putut localiza principalele formaţiuni politice unional-tribale premergătoare unificării geto-dacilor de către Burebista.

Un nou rege get, cu numele de Moskon, a fost identificat pe un tip monetar apărut în câteva descoperiri din Dobrogea de nord. Interpretări noi s-au adus şi în privinţa mult discutatelor monede de aur cu legenda Koson. O analiză a lor din punct de vedere numismatic şi a documentelor privind descoperirile monetare a permis propunerea ipotezei potrivit căreia emisiunile respective datează din secolul al XVI-lea, fiind bătute în Ţara Haţegului. Un mare tezaur, de circa 1000 de Kosoni, din păcate împrăştiat, a apărut după 1989, cu precizarea că s-a descoperit la Târsa, com. Boşorod, jud. Hunedoara, în anul 1996.

După cum se ştie, bogata monetărie geto-dacică de tip greco-macedonean încetează cândva după primele două decenii ale secolului I a.Chr. Cauza încetării acestui important proces numismatic este acum binecunoscută, ca urmare a descoperirii ştanţelor monetare din cetăţile dacice de la Tilişca şi Grădiştea Muncelului-Sarmizegetusa Regia. Potrivit studiului acestor tipare monetare s-a ajuns la concluzia că o dată cu înfăptuirea unificării tuturor geto-dacilor de către Burebista, prin anii 70 a.Chr., au fost abandonate vechile monetării cu caracter unional-tribal şi s-a adoptat o monedă unică pentru toată Dacia, aceasta fiind reprezentată de copia fidelă a denarilor romani republicani.

După cum o demonstrează numeroasele descoperiri şi studierea acestora, în secolul I a.Chr., în special în anii de domnie a lui Burebista, în Dacia pătrunde şi circulă o extrem de mare şi variată masă monetară. Este vorba de tetradrahmele din Macedonia Prima şi Thasos, de drahmele din Apollonia şi Dyrrhachium şi de denarii romani republicani. Prin publicarea marelui număr de tezaure apărute în deceniile din urmă s-a stabilit, pentru fiecare categorie monetară în parte, aria de răspândire şi data pătrunderii şi circulaţiei acestora. Aproape toate monedele greceşti provin din descoperiri făcute la sud de Carpaţi şi în Transilvania, concentrându-se în bazinul Argeşului şi pe cursul mijlociu şi superior al Mureşului şi pe Târnave. Cele romane republicane se întâlnesc pe tot cuprinsul Daciei, dar în mod inegal, mai puţine dovedindu-se cele din Dobrogea şi Moldova. O aşa de mare şi variată masă monetară, ajunsă până în prezent până la cca 40 000 de monede, este o reflectare a situaţiei economice şi politice din vremea lui Burebista, multe dintre tezaure fiind venite în Dacia ca urmare a campaniilor întreprinse de regele geto-dac în sudul Dunării şi ca stipendii din zonele învecinate. În nici un caz monedele respective nu au putut rezulta, cum s-a susţinut la un moment dat, din vânzări de sclavi, aur şi sare.

Cele mai multe studii au fost dedicate, ca urmare a marelui număr de descoperiri, monedelor romane imperiale. Acestea provin, deopotrivă, atât din cele două provincii romane, Dacia şi Moesia Inferior, cât şi din teritoriile dacilor liberi. Dispunem în prezent de o imagine destul de clară şi completă a felului în care se distribuie tezaurele respective. Un grup important de astfel de depozite, constând dintr-o extrem de mare cantitate de denari din secolele I–III p.Chr., se concentrează în părţile est-carpatice, în principala zonă de locuire a carpilor. Toate acestea sunt considerate a reprezenta stipendii plătite de romani carpilor. Un al doilea grup de tezaure, mai puţin compact şi nu atât de numeros, provine din Muntenia, din zona de locuire a dacilor liberi, ascunderea lor fiind pusă pe seama deplasărilor sarmaţilor, din ultimele două-trei decenii ale secolului al II-lea p.Chr. În cuprinsul provinciei Dacia, în special în Oltenia, se întâlneşte un al treilea grup de tezaure, în cea mai mare parte a lor ascunse în vremea lui Gordian al III-lea şi Filip Arabul, ca urmare a raidurilor întreprinse de carpi în anul 245. În aceeaşi vreme, în Dobrogea romană, desele atacuri ale goţilor determină ascunderea unor tezaure, în vremea domniei lui Gallienus, impunându-se din acest punct de vedere cele trei depozite de la Mangalia (Callatis). Epoca romană târzie este bine reprezentată prin descoperirile din Scythia Minor şi din Banat. În această din urmă zonă se impun mari tezaure cu emisiuni din secolul al IV-lea p.Chr., reprezentative fiind descoperirile de la Orşova (Dierna), Jupa (Tibiscum), Moldova Veche şi Moldova Nouă. Un accent aparte s-a pus pe descoperirile romane postaureliene nord-danubiene, ca dovadă a continuităţii daco-romane.

Monedele bizantine au reţinut în aceeaşi mare măsură atenţia specialiştilor. În mod deosebit s-au impus descoperirile din Dobrogea, ca urmare a frecvenţei şi numărului lor destul de mare. Sub acest aspect al problemei s-au impus în mod special studiile asupra monedelor bizantine târzii din secolele X–XIII, monede apărute cu precădere în partea de nord a Dobrogei, în centre ca Isaccea–Noviodunum, Nufăru, Dinogetia, Capidava, Niculiţel etc. O analiză a numeroaselor descoperiri de la Isaccea, cu câteva mii de monede din secolele XI–XII, permite localizarea aici a Vicinei. În sud ies în evidenţă descoperirile de la Păcuiul lui Soare şi

Silistra. Au existat preocupări și în ceea ce privește circulația monedelor bizantine la nord de Dunăre, procesul ca atare fiind pus în legătură cu romanitatea din stânga fluviului și cu cultura veche românească. O mențiune specială meritată făcută cu privire la marele tezaur de la Mihail Kogălniceanu, jud. Tulcea, cu cele 195 de emisiuni de aur bizantine, împreună cu peste 9 000 de monede de argint tătărești și 58 de lingouri din argint.

Problemele monetare ale evului mediu românesc s-au bucurat de aceeași atenție ca și cele privind epocile anterioare. În afara studiilor privitoare la circulația monedelor străine, ungurești, sârbești, bulgărești, venețiene, poloneze, occidentale, turcești etc., un loc de seamă îl ocupă preocupările pentru monedele medievale românești. Pe lângă publicarea unor noi descoperiri, dispunem în prezent de lucrări monografice și studii de sinteză și de referință. Au fost abordate probleme de circulație, cronologie, iconografie și de determinare a emitentului. În același cadru se înscriu și monedele de aur transilvănene.

Pentru epoca modernă și contemporană ar fi de menționat, în mod special, cataloagele complete ale emisiunilor monetare și bancnotelor românești, de la începuturi și până în prezent. Dispunem astfel de lucrări de referință foarte utile pentru cunoașterea sistemelor monetare, cronologiei, evoluției, perioadelor de criză ale leului românesc. La acestea se adaugă și studiile de medalistică, heraldică și sigilografie.

Cele spuse mai sus referitor la cercetarea numismatică din România, mai mult decât succint și general, au avut drept scop schițarea tematică a acestui domeniu de cercetare la un veac de la înființarea Societății Numismatice Române. Prin aceasta am dorit să demonstrăm că a existat o permanentă preocupare a specialiștilor de a pune în valoare științific întreg spectrul numismatic din țara noastră, de la primele semne monetare și până la cele mai recente emisiuni românești. Fie și numai din această prezentare sumară și generală, ne putem ușor face o imagine asupra istoriei monedei în România, sub diferitele ei aspecte, și să facem constatarea că cercetarea numismatică din țara noastră a cunoscut de-a lungul celor o sută de ani un permanent și remarcabil progres, în toate ramurile sale, reușind să rivalizeze cu nivelul atins de aceeași cercetare pe plan internațional.

Un rol important în promovarea cercetării numismatice din România l-au avut revistele de profil. Cea mai veche și mai constantă din rândul acestora s-a dovedit a fi *Buletinul Societății Numismatice Române*. După cum se știe, acesta a luat ființă în 1904, când a apărut primul număr și a avut o apariție regulată, trimestrială, până în anul 1947, aflându-se, în cea mai mare parte, sub conducerea lui Constantin Moisil. După o întrerupere de un sfert de veac, publicarea acestei reviste a fost reluată în 1972, având ca redactor șef pe Emil Condurachi până în 1983, iar după aceea pe Constantin Preda. În această ultimă perioadă de timp s-au publicat nouă volume, la intervale de câte 2–4 ani. Noua serie a fost structurată pe capitole mari de studii, note, descoperiri, recenzii, note bibliografice și cronici, aici regăsindu-se toate disciplinele numismatice: monede, metrologie, heraldică, sigilografie și medalistică. La întocmirea sumarelor contribuie specialiști din toată țara, fiind abordate teme referitoare la toate categoriile de emisiuni, de la cele mai vechi și până în prezent. Din 1992, Buletinul Societății Numismatice Române a trecut sub egida Academiei Române, fiind publicat în editura proprie a acestui înalt for științific.

Cea de-a doua revistă, intitulată Studii și cercetări de numismatică, a luat ființă în 1957, sub egida Academiei Române și a Institutului de Arheologie. Chiar dacă aceasta nu aparține direct Societății Numismatice Române, ea a fost condusă, pe rând, de Constantin Moisil (vol. I–II, 1957–1958), Emil Condurachi (vol. III–V,

1960–1971), B. Mitrea (vol. VI, 1975), C. Preda (vol. VII–X, 1980–1996) şi Gh. Poenaru Bordea (vol. XI–XII, 1997–1998).

Paralel cu BSNR, începând din anul 1920 şi până în 1945, sub direcţia lui C. Moisil, a fost publicată, cu apariţie lunară, *Cronica Numismatică şi Arheologică*. După cum o arată însuşi titlul, aceasta cuprindea, pe lângă contribuţiile numismatice, care dominau numeric, şi unele articole de arheologie şi istorie, semnate de specialişti de primă mărime din domeniile respective.

Una din principalele activităţi, am putea s-o considerăm chiar esenţială, constă în organizarea celor 20 de simpozioane naţionale anuale de numismatică, ale căror lucrări s-au desfăşurat în principalele centre judeţene, acoperind întreg teritoriul ţării. Primul dintre acestea a avut loc la Craiova, în anul 1984, fiind urmat de cele ţinute la Suceava (1985), Arad (1986), Botoşani (1987), Deva (1988), Tulcea (1989), Constanţa (1990), Bârlad (1991), Slatina (1992), Braşov (1993), Slatina (1994), Giurgiu (1995), Bucureşti (1996), Tulcea (1997), Alexandria (1998), Bârlad (1999), Alba Iulia (2000), Constanţa (2001), Reşiţa (2002) şi Brăila (2003). La astfel de manifestări ştiinţifice de prestigiu şi-au dat concursul cei mai de seamă reprezentanţi ai numismaticii din România. În comunicările prezentate a fost abordată o tematică variată, cu subiecte referitoare la toate epocile istorice şi toate domeniile numismaticii. N-au lipsit, după cum era de aşteptat, informaţii privind recentele descoperiri monetare şi noile medalii, care s-au adăugat referatelor dedicate problemelor de circulaţie, tipologie, cronologie, tehnică, sisteme monetare, precum şi celor cu caracter general de sinteză şi concluzii de ordin numismatico-istoric. Fiecare dintre aceste reuniuni ştiinţifice a reprezentat un real prilej de schimb de experienţă, cunoaştere şi progres în cercetarea numismatică românească.

În rândul aceloraşi preocupări ştiinţifice se înscriu şi şedinţele obişnuite lunare ale Societăţii, unde se susţin, de fiecare dată, scurte informaţii şi comunicări de caracter numismatic general. Asemenea întâlniri oferă posibilitatea tuturor membrilor Societăţii de a se afirma pe plan ştiinţific. Informaţii preţioase se primesc de la colecţionari care-şi fac cunoscute noile achiziţii, punându-le astfel la dispoziţia cercetărilor de profil.

Societatea Numismatică Română este membră a Comisiei Internaţionale de Numismatică, specialiştii români Bucur Mitrea, Octavian Iliescu şi Constantin Preda numărându-se printre membrii de onoare ai acestui înalt for de specialitate. La congresele organizate de respectiva Comisie, la Roma, Copenhaga, Londra, Berna, Bruxelles, Berlin şi Madrid, ca şi la alte reuniuni şi mese rotunde, au luat parte de fiecare dată numeroşi specialişti români, dovadă a rolului şi locului important pe care-l ocupă cercetarea numismatică din România pe plan internaţional. Ceva mai mult, există capitole ale numismaticii, printre care cel al monetăriilor celtice şi geto-dacice, al denarilor romani republicani, al drahmelor din Apollonia şi Dyrrhachium, al emisiunilor scitice şi chiar al celor greceşti, romane imperiale şi bizantine în general în care contribuţia cercetării numismatice din România avea să se dovedească decisivă în lămurirea multor probleme.

Înfiinţarea Societăţii Numismatice Române şi cercetarea în sine din acest domeniu s-au născut dintr-o necesitate. Situat la răscruce de drumuri, între lumea clasică greco-romană şi cea „barbară", teritoriul Daciei de altă dată se va dovedi un important şi interesant centru de convergenţe de civilizaţie. Numărul extrem de mare şi de variat de monede greceşti, celtice, dacice, romane, bizantine, medievale locale şi europene şi moderne, care au circulat în regiunile carpato-dunărene şi pontice, venind din toate zonele Europei, ca şi din cele micro-asiatice, au impus şi

impulsionat totodată crearea unui cadru adecvat valorificării ştiinţifice ale acestora. Rolul important în această privinţă va reveni Societăţii Numismatice Române care, prin membrii şi publicaţiile sale, răspunde în mod strălucit unui asemenea imperativ. Prin numărul şi varietatea studiilor de tot felul s-a făcut încă o dată dovada valorii numismaticii ca izvor istoric de o reală însemnătate. Se poate astfel afirma că fără concluziile cercetărilor numismatice nu se mai poate scrie o istorie antică, medievală şi chiar modernă, care să se dovedească a fi viabilă şi completă. De pe urma unor asemenea cercetări se cunosc astăzi mult mai bine relaţiile greco-băştinaşe de la Dunărea de Jos şi caracterul acestora, influenţa macedoneană în aceeaşi zonă în vremea regilor Filip al II-lea şi Alexandru cel Mare, structura şi organizarea social-politică a geto-dacilor de dinainte de Burebista, relaţiile cu lumea romană, cu migratorii, cu ţările vecine ale evului mediu şi cu cele două imperii, Otoman şi Habsburgic. În descoperirile monetare se reflectă nemijlocit situaţiile de ordin economic şi politic pentru fiecare epocă în parte.

Fondul monetar acumulat de-a lungul timpurilor reprezintă una dintre cele mai însemnate laturi ale Patrimoniului Cultural Naţional. Expuse în toate muzeele de istorie şi arheologie sau cu diferite ocazii aniversare, monedele se înscriu şi în rândul factorilor de cultură. Societatea Numismatică Română a organizat zeci de asemenea expoziţii, în Bucureşti şi în ţară, cu prilejul simpozioanelor naţionale şi la aniversarea unor importante evenimente şi personalităţi din istoria ţării noastre.

Acum, la un secol de la înfiinţare, se poate afirma că Societatea Numismatică Română şi-a îndeplinit cu prisosinţă menirea, răspunzând astfel ţelurilor propuse de cei care i-au zidit temelii de neclintit. Progresele înregistrate în activitatea sa în tot acest răstimp sunt reale şi de durată. Propăşirea cercetării numismatice din România, care a atins în toate compartimentele sale nivelul celei internaţionale, înseamnă progres în cultură, ştiinţă şi istorie.

Generaţiile care au succedat celor ale lui Constantin Moisil şi Bucur Mitrea pot să aibă conştiinţa împăcată, că prin numeroasele şi valoroasele lor studii şi cercetări au contribuit în mod substanţial la încununarea activităţii numismaticii din ţara noastră şi la ridicarea prestigiului acesteia pe plan internaţional.

O nouă şi tânără generaţie, în curs de formare, maturizare şi consacrare, este pregătită ca în cel mai scurt timp să preia conducerea Societăţii Numismatice Române şi totodată a cercetării româneşti de numismatică. Avem certitudinea că numismatica din România va rămâne pe mâini sigure şi că perioada ce va urma va aduce noi împliniri şi ridicarea pe noi trepte a acestei remarcabile ştiinţe, cu multiple ramuri de cercetare şi cu o vastă deschidere spre istorie, economie, artă, religie, topo- şi antroponimie şi spre civilizaţie, în general.

Ne exprimăm deplina satisfacţie de a fi părtaşi la aniversarea acestui remarcabil eveniment cultural-ştiinţific românesc. Ne stăpâneşte acelaşi sentiment de satisfacţie constatând că cei o sută de ani de la înfiinţarea Societăţii au însemnat muncă asiduă, dăruire, pasiune şi progres în permanentă creştere şi înnoire, toate acestea găsindu-se întruchipate acum într-o încununare ştiinţifică de excepţie. Se poate afirma astfel că numismatica se dovedeşte o dată în plus a fi un izvor istoric de primă mărime şi necesitate şi că face parte integrantă din ştiinţa şi cultura românească.